

EDITORIAL

Mapapara an mga ilusyon han AFP

Kun tutuoron an adlaw-adlaw nga yawyaw han Armed Forces of the Philippines (AFP), maiha na nga naubos an Bagong Hukbong Bayan (BHB). Yukut-yukot na kuno an "nagsurender" ngan "dumiri na," lu-saw na kuno an mga prente gerilya ngan piang na an nahibibilin pa nga mga yunit han BHB. Waray na kuno suporta an BHB tungod kay "persona non grata" na ini ha mga syudad ngan baryo. Maupay na kuno an kinabuhi han mga tawo tungod kay iginhahatag na kuno an mga batakan nga serbisyo ha mga ginbansagan hini nga "salag han NPA." Mayda na kuno mga proyekto nga pankauswagan ngan mapapara na an kagutuman ngan kakurian. Pamatuod kuno ini han kadaugan han plano nga Kapanatagan, an kampanya nga iginsumpay ha Oplan Kapayapaan, nga kinopya ha "whole-of-the-nation" han doktrina nga "kontra-insurhensiya" han US.

Ini ngatanan puros ilusyon nga ginyiyinawyaw ni Duterte ngan han AFP. Ilusyon an kadamo na han "nagsurender" nga lahos ha ginse-tering nira nga ihap han mga Pula nga mangaraway. Kadam-an ha ira mga parag-uma ngan katutubo nga napiritan nga mag-alsa han kamot kahuman hira uwaton o di ngani hadlukon han mga sundalo nga nag-ooperasyon ha ira baryo. Waray pa

usa kaporsyento ha ira an ungod nga Pula nga mangaraway nga na-dakop o nagsurender. Diri man ti-nuyo, ha ginpapagawas nga kada-muon han "nagsurender," hi Duter-te ngan han AFP na mismo an nag-papamatuod nga hiluag ngan hila-rum an suporta ha BHB han kataw-han ha kabaryuhan.

Mas dako nga ilusyon an iginhi-hinambog han AFP nga mga serbi-

20 nga sundalo, kaswalti han opensiba han BHB

SIYAM AN PATAY ngan 11 an sa-maran ha Armed Forces of the Philippines (AFP) ha mga opensiba nga militar nga iginlansar han Ba-gong Hukbong Bayan (BHB) ha Masbate, Quezon ngan Bukidnon tikang Oktubre 8 tubtub Oktubre 19.

Magkadungan nga ginpabut-han han mga yunit han BHB-Mas-bate an magkaburublag nga mga pwersa han 2nd IB ha Sityo Poro, Barangay Talisay, San Fernando, Masbate hadton Oktubre 12. Du-ha an patay ngan unom an sama-ran ha mga sundalo.

Maiha na nga nandedestroso an mga "peace and development team" han 2nd IB ha mga bara-ngay han San Fernando. Ginwakay hini an mga pakabuhi han mga re-sidente. Tulo nga sibilyan naman an makarimadima nga ginpatay ha Barangay Liong ngan Buenavista.

"Mapapara...", sundan ha paypay 2

"20 nga sundalo...", sundan ha paypay 3

syo sosyal ngan mga proyekto nga pankauswagan. Hain an mga serbisyo nga kinahanglan gud han katawhan? Hain an mga patubig, drayer han humay o mais, molinuhan, ngan iba pa nga proyekto nga pagpurulsan han milyun-milyon nga parag-uma ngan mga minoriya? Mga ruba nga pabalay an ginuhugay nira ha mga parag-uma nga kahuman "sumurender" karuyag nira palayason ha ira mga baryo. Libre nga telebisyon an iginhahatag ha mga residente han Lianga, Surigao. Usa o duha kaadlaw nga pabilib nga medikal nga misyon, libre nga pangarot, panburo han ngipon ngan iba pa nga gimik an ginhihimo han reaksyunaryo nga gubyrno samtang dako ura-ura an pagpapasibaya hini ha pampubliko nga kalibgsugan ngan iba pa nga serbisyo nga pankatawhan. Kadam-an hini nga mga programa iginpapatuman han mga lokal nga gubyrno ngan iginpapailarum la ha kontrol han AFP.

Waray ilusyon an masa nga anakbalhas, labina ha kabaryuhan, ha mga igindadako han AFP. Ha mata han katawhan, waray nagbag-o ha mga tropa han AFP. Hira pa gi-

hapon an mga armado nga maton nga nagkakampo ha butnga han mga baryo ngan nanhahadlok ha mga tawo. An ira mga batalyon pa gihapon an nagsusudoy-sudoy ha mga kabukiran ngan kaumhan agud magbuhat han operasyon nga paghawan ngan manringgal ha panginabuhi han mga sibilyan. An mga sundalo pa gihapon an nagtutukod han suso nga mga detatsment agud bantayan an dagko nga mga proyekto nga pan-enerhiya, plantasyon nga pankomersyal ngan mga kompaniya ha konstruksyon. Hira an hinungdan kun kay ano nga pira nga komunidad an natiwangwang durot han dagko nga operasyon, ngan pamomomba ngan pangistraping tikang ha kahanginan.

Dirudiretso nga ginpapadamo ni Duterte an tawohan ngan mga armas han AFP ngan mga paramilitar hini agud mas pa nga pahugton an gerra nga panmuyopoy. Iginhihinambog nira an pagkakaturukod han 10 nga bag-o nga batalyon ngan usa nga bag-o nga dibisyon, sugad liwat an syahan nga Brigade Combat Team nga gintukod subay ha plano han US. Naglalansar liwat an mga

yunit han AFP han ura-ura kadamo nga sustenido ngan nakapokus nga mga operasyon militar nga nagwaldas han kwarta han katawhan. Ha Mindanao la, iginreport han Eastern Mindanao Command han AFP nga naglansar ini han 128,000 nga gudti ngan dagko nga operasyon militar ha upat nga rehiyon tikang Hunyo 2017 tubtub Agosto 2018. Agud sustentuhan ini, nagtitikadako an badyet nga gin-aaro han AFP. An AFP ngan PNP an pina-kauna nga prayoridad ni Duterte ha pondo.

Agud makakuha han dugang pa nga pondo para ha kurakot han mga heneral, waray kaawod an pagpapalimos ni Duterte ha US han armas, pondo ngan iba pa nga higamit-militar ilarum han programa nga "modernisasyon" han AFP. Nadaop hiya ha Russia ngan China agud kunohay magbiling han alternatibo kundi an kamatuoran, nalalum la hira nga "mawarayan han kaseguruhan" an US ha alyansa hini ha Pilipinas ngan "mapwersa" ini nga maghatag han mas dako nga pondo ngan han ginhihinyap nga bag-o nga mga armas.

Nag-iilusyon hi Duterte nga mapeperdi han iya AFP an BHB. Diri ini mahitatabo tungod kay dunot ngan maluya ha kahiladman an AFP. Usa ini nga papet nga hukbo nga gintukod, ginpoponduhan ngan gin-aarmasan han US. Pataraw-an nga an US an taga sagdon nira ha "kontra-insurhensya" bisan waray pa ini napeperdi nga pwera nga gerilya ha masobra katunga kasiglo han mga gerra nga panginginlabot nga iginlalansar hini ha bug-os nga kalibutan (tikang ha Vietnam tubtub Afganistan).

Nasubay an kinaiya, direksyon ngan istruktura han AFP ha interes ngan panginahanglan han US. Usa ini nga hukbo nga gin-gagamit han US agud puypuyon an ungara han katawhan para ha pagtalwas ngan padig-unon an imperyalista nga dominasyon han US ha nasud. Gintutukod nga ginpapahiaran han US an mga yunit han AFP agud direkta nga gamiton ha "kontra-terorismo"

 Bolyum L Ihap 20 Oktubre 21, 2019 Igin-gagawas an <i>Ang Bayan</i> ha yinaknan nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray ngan Ingles. Nakarawat an <i>Ang Bayan</i> han mga kontribusyon ha porma han mga artikulo ngan balita. Gin-aaghat liwat an mga mambarasa nga magpaabot han mga suson ngan rekomendasyon ha ikauuswag han aton mantalaan. instagram.com/prwcnewsroom @prwc_info cppinformationbureau@gmail.com	<h2>Gin-uunod</h2> <p>Editorial: Mapapara an mga ilusyon han AFP 1</p> <p>20 nga sundalo, kaswalti ha opensiba han BHB 1</p> <p>Butak ha militar ha likod han buwa nga balita 4</p> <p>An nagtatanom, waray makaon 5</p> <p>Ayuda, diri importasyon ngan pautang 5</p> <p>Trabahador han Wyeth-Nestlé, nagpiket 5</p> <p>Operasyon militar ngan mina ha Tampakan 6</p> <p>Paghakin han karikuhan han mga Alcantara 7</p> <p>Regalo ni Duterte ha mga magturutdo 8</p> <p>Mga trabahador han NKTI, madinaugon 8</p> <p>55 nga eskoylahan nga Lumad, ginpasadhan 8</p> <p>Kabangis ha Leyte 8</p> <p>Krisis ha transportasyon 9</p> <p>Rojava, utro nga gin-atake han Turkey 10</p> <p>Neoliberal nga palisiya, gin-aatuhan 11</p> <p>Martsa kontra ha <i>climate change</i> 12</p>
An <i>Ang Bayan</i> igin-gagawas duha kabeses kada bulan han Komite Sentral han Partido Komunista ng Pilipinas	

"Mapapara...", *tikang ha paypay 2*

ngan "kontra-insurhensiya" sugad han 1st Light Reaction Regiment, duha nga Brigade Combat Team ngan iba pa nga yunit (Aviation Regiment, Artillery Regiment ngan iba pa) ngan para sumaro ha iginbabaligya hini nga daan nga mga sarakyan nga pankahanginan ngan artilleri.

Putos han kurapsyon, anomaliya ngan pinakagrabe nga internal nga sumpakiay an AFP. Ginbabahin-bahin ini nga hukbo han mga nagribalay nga reaksyunaryo nga grupo. Nag-aaragaway an mga heneral hini ha pondo, rekurso ngan pribilehiyo agud suportahan an ira huralwa nga kinabuhi ngan mga bisyo. Nag-uunahay hira ha pagbubursa han pondo ha tanan nga lebel han burukrasya – tikang ha pondo para ha pensyon han mga retirado nga sundalo tubtub ha pondo nga pansweldo ha mga elemento han CAFGU. Dabi, kun diri man ginpapa-mumunuan nira an pinakamagbangnis nga sindikato nga kriminal.

Waray suporta han katawhan Pilipino an AFP. Labaw pa, ginkakangalsan ini han mga tawo. Hilaba ngan mapait an eksperyensiya han katawhan ha brutalidad hini. Diri nira mahingangalimtan an grabe nga pangabuso ilarum han diktadura nga US-Marcos ngan an mga pasista nga krimen ha naglabay nga tulo kadekada. Batid hira kun ti-paunan-o ginlalahusan na ni Duterte ini nga kabangisan. An AFP, ngan waray na iba, an tinuod nga *persona non grata* ha mga baryo ngan komunidad han mga parag-uma ngan katutubo.

Samtang ginpapadako han re-

himen an AFP ngan ginbubuhian niya ini nga mga yunit ha kabaryuhan, mas nga nahilaba an listahan han mga pagtalapas hini ha mga katungod han katawhan. Mas damo nga sundalo, mas damo nga krimen ngan abuso. Ginsusung-an nira an kasina han katawhan ngan iginduso hira nga mas hugot nga sumuporta ngan makigbuligay ha hukbo han katawhan. Padayon an tinagdamo nga pag-api han masa nga anakbalhas ngan mga intelektwal ha BHB tungod ha grabe nga paglana, pan-gigipit ngan pananarhug. Hi Duterte yana an numero uno nga tagarekrut han BHB ha kabaryuhan.

Dirudiretso nga ginpapahilugan ngan ginpapadig-on han Partido an BHB ha bug-os nga nasud. Ha luyo han dagko ngan todo nga mga opensiba han AFP, padayon nga nakakapagpursige an BHB ngan nakakagpreserbar han kusog. Diri ini mapeperdi han kaaway tungod kay amkon hini an hilarum ngan hilugan nga suporta han masa ngan tungod kay batid ini ha paggamit han mga taktika nga ginerilya.

Diri mag-iiba, mawawara an mga hingyap nga ilusyon ni Duterte ngan AFP. Samtang nag-iiba ngan nagtitikagrabe an gerra han AFP kontra ha katawhan, mas natikahugot an ungara han katawhan Pilipino nga tapuson an pasista nga brutalidad ha rehimen Duterte. Maano man kagrabe an pagpuypoy han AFP, diri nira mapupugngan an pagbutho han kangalas han katawhan ngan an dirudiretso nga pagpasulong han armado nga pakig-away ha bug-os nga nasud. AB

"20 nga sundalo...", *tikang ha paypay 1*

Hadton Oktubre 17, ginpabutuhan han usa nga yunit han BHB-Quezon an mga nagpapatrolya nga mga tropa han 85th IB ha Sityo Catulin, Barangay Suha, Catanauan, Quezon. Diri mamenos ha unom an patay ha ranggo han mga sundalo. Samtang, usa an patay nga sundalo ha operasyon nga isnayp nga iginlansar ha Barangay Abu-abu, Mau-

ban hadton Oktubre 8.

Ha Bukidnon, lima nga sundalo an naireport nga kaswalti hin pabuthan han mga Pula nga mangaraway an nag-ooperasyon nga tropa han 401st IBde ha Sityo Mahan-aw, Barangay Bulunay, Impasug-ong. Ginhimo han BHB-Bukidnon an pagatake hadton Oktubre 19 dapit alas 10 han aga. AB

Butak ha militar ha luyo han buwa nga balita

PIRIT NGA GINTATAGO HAN mga buwa nga balita an grabe nga butak ngan demoralisasyon ha sakob han militar ngan pulisya. Ha Kalinga, Abra ngan Ifugao, buwa nga balita an igintatahub han mga insidente han pupsilay giutan han mga sundalo ngan CAFGU, ngan han mga pulis.

Hadton Agosto 15, duha nga kaapi han CAFGU an namatay matapos makipagpusilay ha mga sundalo han 24th IB ha sakob han ira kampo ha Sityo Mong-ol, Barangay Maguyepyep, Sallapadan, Abra. Gin-aaragawan nga sura nga *golden* kuhol an hinungdan han insidente. Agud tahuban an kapalpakan, nagmando an mga upisyal han 24th IB nga maghimo han buwa nga agway agud pagawson nga gin-atake hira han Bagong Hukbong Bayan (BHB).

Buwa nga balita gihapon an iginpasarang ni Col. Henry Doyaoen han 503rd IBde kahuman magpusilay an mga CAFGU ngan mga tropa han 50th IB hadton Marso 20 ha Kalinga. Magkabalag nga nag-ooperasyon an duha nga grupo ha tubtuban han mga barangay han Buaya ngan Mabaca ha Balbalan hin magkaengkwentro. Usa nga sundalo an namatay ha agway. Agud isalbar an reputasyon, iginbalita han militar nga nagkaada han agway giutan han BHB ngan AFP, ngan mayda pa daw nakumpiska nga riple.

Usa nga elemento naman han CAFGU an ginpatay han mga nag-ooperasyon nga mga sundalo han 50th IB ha Barangay Sakpil, Conner, Apayao. Nag-aalog hadto han tubig ha gawas han ira kampo an nasering nga CAFGU hin pabutuhan han mga sundalo. Hadton Septyembre 29 naman, duha nga pulis an ginpusil han ira kapareho pulis ha sakob han kampo han Regional Mobile Force Battalion ha Banaue, Ifugao. AB

An nagtatanom, waray kinakaon

Seryoso an problema han kagutom ha Pilipinas. Ini an igin-insister han Welthungerhilfe ngan Concerned Worldwide hiunong ha Global Hunger Index (GHI) hadton 2019. An GHI nag-uunod han tantos han kagutom ngan malnutrisyon ha mga nasud. Sering gihapon han report nga "nakakaalarma" an pagkamagasa han mga bata nga waray pa lima katuig an edad, pangilalan han samwak nga malnutrisyon.

Kabaliskaran na an kagutom gin-aabat han mga pamilya nga parag-uma nga naghihimo han prinsipal nga pagkaon han katawhan. Maabot ha 70% hini nga sektor nahiuupod ha pinakapobre. Pinakasamwak an kagutom ha Autonomous Region in Muslim Mindanao kun diin maabot ha 44% an nagugutom basar ha konserbatibo nga tantiya han reaksyunaryo nga gubyrno.

Mayor nga hinungdan han kagutom ngan kakulangan han pagkaon ha kabaryuhan an ura-ura kahimubo nga kita han mga parag-uma nga waray kalugaringon tuna ngan himubo nga suhol han mga trabahador ha uma. Mas pa ini nga ginpapagrabe han Republic Act 11203 o balaud ha liberalisasyon han Bugas (Rice Tarification Law) nga nagpapatay yana han mga parag-uma han humay.

Tikang han igpatuman ini nga balaud hadton Pebrero, waray-pugong an paghurak han bugas tikang ha iba nga nasud. Gintatantiya nga maabot ha 2.3 milyon metriko tonelada (MT) an ig-iimport hini ng tuig, itanding ha 1.9 milyon MT dida han 2018. An usa katonelada katugbang han 1,000 kakilo.

Tungod hini, linuros an presyo han humay nga ginpapalit ha mga parag-uma. Sigon ha pira nga pangaliskay, ha abereyds masobra ha 21% an iginluros han presyo han humay hadton Septyembre itanding ha pareho nga panahon hadton 2018. Tungod hini, linuros an kita han mga parag-uma nga nagbabaligya han uga nga humay tikang P29,100/ektarya ngadto ha P10,500/ektarya na la ha bug-os nga nasud. Mas dako pa an lugi han mga parag-uma nga nagbabaligya han "mahulos" o waray pa kabulad nga humay.

Lugi nga mga umhanan

Ha datos han Pambansang Kati-

punan ng mga Magbubulid (PKM)-Bicol, P8.50 na la an presyo han presko nga humay ha bungto han Polangui, nga usa ha mga nangunguna nga prodyuser han humay ha Albay. Hini nga presyo, lugi ura-ura an parag-uma nga nagastos han diri mamenos ha P51,130 para ha usa kaektarya nga tanuman han humay. Kaupod hini nga kantidad an gastos ha mga materyales (P8,100) ngan inadlaw nga pagtrabaho (P43,030). Kun pakyawan an pagtrabaho, P48,210 an kinahanglan han parag-uma. Ngatanan han garastuhon ginpapas-an niya.

Mahaman an tulo kabulan, aanihon ha usa kaektarya nga humayan an 70 kasako han humay, nga kasagaran natimbang han 50 kakilo kada sako. Ha presyo nga P8.50 kada kilo, nakita la han P29,750 an parag-uma. Kun ig-iiban an gastos ha produksyon, waray mahisasalin para ha iya ngan lugi hiya han P21,380. Makakautang pa hiya ha agaron maytuna tungod kay obligado hiya nga ibayad an 10% han iya neto nga kita komo plete ha tuna.

Utang liwat an gin-aani han mga parag-uma han humay ha Camarines Sur. Ha kabug-usan nga gastos ha produksyon nga mahihimo nga umabot han P49,590, nakita la hira han P26,250 para ha 75 kasako ha presyo nga P7 kada kilo han hu-

may. Kulang hira han masobra P23,000 agud makabawi man la ha puhunan. Kinahanglan pa nga umutang han parag-uma ha agaron maytuna o usurero agud makalapay ha masunod nga tanuman. Kahuman malugi ha pagtatanom han humay, naatubang hira ha hitaas nga presyo han bugas nga naabot na ha P30-50 kada kilo. (Ha Albay, kasagaran an bahinay ha neto nga kita nga 40% an nahingangadto ha parag-uma. An ngatanan nga gastos ha produksyon gin-aako han tag-iya han tuna.)

Sigon ha tantiya han PKM, P13.80-14.50 an ginkinahanglan para ha produksyon han usa kakilo han humay ha Pilipinas. Mas hirayo ini itanding ha P7 ha Vietnam ngan P11 ha Thailand. Hini nga mga nasud, nag-aalutaga han subsidyo an gubyrno para ha pagtatanom han humay.

Igin-iinsister han mga parag-uma an dagmit nga pagbabasura ha RA 11203 ngan paghitaas han presyo han humay. Kun diri, grabe nga kagutom an hiaaguman nira. Yana pa la, gintatantiya nga diri mamenos ha P60 bilyon an nagin pagkalugi nira tikang Enero-Agosto.

Ha panmaihaan, an rebolusyon agraryo an mageseseguro ha minimum nga mga benepisyo para ha mga parag-uma, tubtub nga makab-ot an libre nga panhatag han tuna para ha ira. Kabakyang han iba pa nga programa nga sosyo-ekonomiko, mas nagigin mapinulsanon an produksyon han mga parag-uma agud pauswagon an ira kalibsugan ngan kaupayan. AB

Ayuda, diri importasyon ngan pautang

IGIN-INSISTER HAN MGA progresibo nga organisasyon han parag-uma hini nga Oktubre nga dayon nga ihunong han rehimen US-Duterte an importasyon han bugas ngan tagan han ginkikinahanglan nga ayuda an mga parag-uma han humay. Iginpapanawagan nira an pagbabasura ha Balaud ha Liberalisasyon han Bugas o RA 11203 nga dako nga pabug-at pa ha mga parag-uma. Sering nira, waray magigin pulos an mga makina ngan pangangaliskay kun patay na an mga parag-uma ha kahagnaan.

Ha Metro Manila, nagtikang an serye han mga paggios ha World Food Day hadton Oktubre 16. Nagkamay-ada han paggios ha Cabanatuan City ngan San Jose City ha Central Luzon. Ginsukna han mga parag-uma dinhi hi Sen. Cynthia Villar nga prinsipal nga nagpasulong han nasering nga balaud. Usa an pamilya Villar ha hadto pa nga nagpupulos ha kumbersyon han mga agrikultural nga tuna agud gamiton ha mga proyekto nga pabalay.

Ha Bicol, gintukod han mga parag-uma an panrehiyon nga sanga han alyansa nga Bantay Bigas. Nagkamayda han paggios ha Legazpi

City, Albay. Labot ha pagpapahitang han presyo han humay, panawagan gihapon han mga paragtanom han lubi nga diri hira limbungan ha timbangan. Ginkundenar liwat nira an militarisasyon ngan kabangis han AFP ha mga komunidad ha kabaryuhan.

Benepisyo ha pakig-away

Nagresulta ha pagkab-ot han mga benepisyo an waray hunong nga pakigbisog han mga parag-uma ha Cordillera para ha kaangayan nga ayuda ngan benepisyo ha nakalabay nga mga bulan.

Hadton Mayo, nainsister han

3,000 nga parag-uma ha Abra nga mag-alutaga han pondo an lokal nga gubyerno komo ayuda ha mga biktima han kathuraw. Ha bungto han Malibcong, nainsister han mga parag-uma nga hatagan hira 12 nga kuliglig gamit an pondo tikang ha buhis ha tabako ngan 50 nga kaban h bugas tikang naman ha pondo nga pankalamidad han munisipyo. Ha utro nga pagtitirok han mga tinaglawas han mga organisasyon han mga parag-uma hadton Hunyo, igin-insister naman nira nga ihatag han munisipyo an subsidyo nga bugas tikang ha P4.5 bilyon nga pondo nga pankalamidad hini. Usa an Abra ha mga prubinsya nga grabe nga ginlasurbo han huraw ha Cordillera. Gintatantiya nga maabot ha 70,000-80,000 kaektarya an nandestroso nga mga umhanan ha kapatagan ngan bubkiron nga parte han prubinsya. AB

Trabahador han Wyeth-Nestlé, nagpiket

Nagpiket an mga trabahador han Wyeth-Nestlé dida han Oktubre 14 ha atubangan han kompaniya ha Cabuyao, Laguna. Dismayado hira ha nagin resulta han *collective bargaining agreement* (CBA) giutan han maneydsment ngan mga upisyal han Wyeth Philippines Progressive Workers Union (WPPU).

Sering han unyon, ura-ura kaguti han igintatanyag nga dugang-nga-suhol nga igindadako han kompaniya nga nakita ini han P17 bilyon kada tuig. Labot ha dugang nga benepisyo, demanda liwat han mga trabahador nga himuon nga regular an 300 nga kontraktwal ha kompaniya ngan ibalik an mga trabahador nga iligal nga gintanggal. Multinasyunal nga kompaniya an Wyeth-Nestlé nga nagmamanupaktura han pagkaon ngan gatas para ha mga puya.

Ginkundenar han WPPU an pagdiri han maneydsment nga himuon nga regular an mga trabahador. Sering pa nira, nakasubay ini ha programa han kompaniya nga Factory 2020, nga target makapaghakin han sobra pa nga tubo gamit an kontraktwalisasyon ngan pagpuyoy ha natukod nga unyon ha

pabrika.

Dida han Oktubre 16, nagwelga liwat an mga trabahador han Regent, usa nga kompaniya nga naghihimo han pagkaon. Gintukod han mga trabahador an ira piket ha mga purtahan han kompaniya ha Kalawaan, Pasig ngan Tipas, Taguig City.

Iginreklamo han mga trabahador an kontraktwalisasyon ha kompaniya. Sering nira, mayoriya ha mga trabahador 20 katuig na nga nagseserbisyo ha kompaniya kundi mga kontraktwal pa gihapon. Bagsak liwat an ira sweldo. Diri liwat ginpapatuman han maneydsment an ginkaurusahan ha CBA ngan diri ginkikilala an mga bag-o nga upisyal han unyon. Dugang pa, ginharas an mga upisyal han unyon ha tuyo nga hadlukon hira ngan bungkagon an ira unyon. AB

Ika-upat nga edisyon han MKLRP, iginpagawas

IGINPAGAWAS HADTON SEPTYEMBRE 23 an ikaupat nga edisyon han Maikling Kurso sa Lipunan at Rebolusyong Pilipino (MKLRP). An MKLRP batakan nga kurso nga gin-imprensa han Partido pinaagi han Pambansang Kagawaran sa Edukasyon (PAKED). Hini nga edisyon han MKLRP, igindugang an seksyon hiunong ha rehimen Benigno Aquino III. Ginpasimple liwat an diskusyon mahitungod ha mga nahiuna nga rehimen kahuman ibagsak an rehimen Marcos.

Nananawagan an PAKED ha ngatanan nga rebolusyunaryo nga pwersa nga dugang pa nga parayhakon an pag-aaram han MKLRP ngan gamiton ini komo armas ha pagpukaw, pag-organisa ngan pagpagios ha masa ha kabaryuhan ngan kasyudaran.

Makukuha an kopya han pinakaurhi nga edisyon han MKLRP ha www.cpp.ph. AB

Militar ngan mina, kambal delubyo ha Tampakan

Utro nga natikapintas yana nga tuig an waray wantas nga kampanya militar ha mga tubtuban han mga prubinsya han South Cotabato, Davao del Sur, Sultan Kudarat ngan North Cotabato. Naglansar han operasyon dumog ha nasering nga lugar an mga pasista nga pwersa han 39th IB, 27th IB, ngan 73rd IB ilarum han 1002nd IBde han AFP, ngan an Special Action Force ngan Regional Public Safety Battalion han Philippine National Police han Region 11 ngan 12 agud tagan dalan an utro nga pag-opereyt han Tampakan Copper-Gold Project.

Tikang Oktubre 2018, umabot na ha 12 nga operasyon militar an nailansar han AFP ha lugar. Tulo hini batalyon-nga-kadakuon nga operasyon, pito nga brigada-nga-kadakuon ngan duha nga dibisyon-nga kadakuon nga nagtikang tikang pa han Hunyo. Gindugangan liwat han duha an hadto anay nga nakapwesto nga 54 nga detatsment nga nakapalibot ha lugar.

Igindungan ha mga operasyon militar an susrunod nga pagsakob han mga higamit ngan makinarya nga panmina ha lugar. Hadton Nobyembre 2018, gintikangan na han Major Drilling Corporation (MDC), usa nga Australyano nga kontraktor, an pag-uukab hini ha lugar.

Mapanhibang nga mina

Igindungan gihapon ha mga operasyon militar ha lugar an mga maniobra han kompaniya agud tanggalon an nahibilin nga ligal nga mga ulang ha mga operasyon hini. Ginreklasipikar liwat han Department of Environment and Natural Resources, Department of Agrarian Reform, ngan lokal nga gubyrno han Tampakan nga pabor ha mina an mga tuna nga naipanhatag na ilarum han mga Certificate of Ancestral Domain Title ngan Certificate of Land Ownership Award. Nagresulta ini han kasamukan giutan han mga Lumad ngan dapon nga parag-uma. Nagsalawad liwat an kompaniya han mina han petisyon agud sundon an mga probisyon han Mining Act of 1995 imbes nga an Local Environment Code han South

Cotabato nga nagdidiri ha *open-pit mining*.

Hadton 2014, napahunong an operasyon han mina tungod ha waray-wantas nga armado nga pagato han katawhan. Napaatras gihapon han haluagan nga kampanya nga kontra-mina an multinasyunal nga Xstrata hadton 2016. Nagpagawas liwat han resolusyon an lokal nga gubyrno ha pareho nga tuig nga nagdidiri ha *open-pit mining*. Sugadpaman, utro nga gintugutan han rehimen US-Duterte an operasyon ha mina kahuman ipasa an proyekto ha kompaniya han mga burges-kumprador sugad kanda Henry Sy, Jr. (SM Investment Corp.), David Consunji (SODACO), Manuel Pangilinan (Philex), Tomas Alcantara (SMI/ Alsons Investment), ngan Lucio Tan, Jr. (MRC Allied).

Ha presente nag-opereyt na ha lugar an IndoPhil, multinasyunnal nga kompaniya nga Australian, an pinakadako nga kompaniya han mina ha Tampakan nga gintukod han hadto anay nga mga manedyer han Western Mining Corporation (WMC). Pananag-iy a hini an 40% han Sagitarius Mines Inc. Kaupod ha mga nangunguna nga kasosyo han IndoPhil an San Miguel Corporation ngan Alcantara Group.

An Tampakan Gold-Copper Project nagkakantidad han \$5.9 bilyon ha kabug-usan. An Tampakan an may pinakadako nga reserba han bulawan ngan bronse ha Southeast Asia. Sigon ha report han Xstrata-SMI, mahiaagian dinhi an 2.4 bilyon

tonelada nga mineral nga rekurso kaupod an 13.5 milyon tonelada nga bronse ngan 15.8 milyon nga ounce han bulawan. Gintatantiya nga maabot ha 375,000 katonelada nga bronse ngan 360,000 nga ounce nga bulawan kada tuig an poyde makuha dinhi ha sakob han 17 katui.

Waray putas nga pag-ato

An utro nga pag-aabre han mina gintapo han makusog nga pagtipa han mga Lumad ngan han katawhan han Sur Mindanao. Ha Kiblawan, Davao del Sur, usa nga makina ha pag-ukad han MDC an gin sunog han mga B'laan yana nga tuig. Ha iginlansar nga porum hiunong ha mina hadton Setyembre 13 ha Norte Dame of Marbel University ha Koronadal City, hugot nga gintipahan ni Bishop Cerila Casicas han Diocese of Marbel an *open-pit mining* ngan nanawagan hiya nga ipahunong na an operasyon nga mina.

Maaram an mga natipa ha mina nga an pagbalik han proyekto ngan an nagpapadayon nga balaud militar ha Mindanao magresulta ha grabe pa nga pagtalapas ha katungod pantawo. Presko pa ha ira panumduman an masaker ha pamilya nga Caplon, pagpatay kan Datu Anting Freay ngan ha aktibista nga hi Boy Billanes. Tanan nga nasering nga mga biktima ginpatay han reaksyunaryo nga estado tungod ha ira pagtipa ha pagmimina ha Tampakan.

AB

Tiunan-o naghahakin han karikuhan an mga Alcantara?

Dako an puhunan han pamilya Alcantara ha kontrobersyal nga Tampakan Copper-Gold Project. Usa la ini ha mga negosyo han Alsons Consolidated Resources Incorporated (ACR o Alcantara Group), usa nga higante nga kompaniya nga may magkalain-lain nga sanga han negosyo nga nakabase ha Mindanao. Kontrolado liwat han Alcantara Group an dako nga sapi ha Australian nga kompaniya nga IndoPhil Resources NL. Kaupod ha iba pa nga mga negosyo nira amo an Aquaculture, agrikultura, konstruksyon, enerhiya ngan pagtotroso.

Kilalado nga negosyante ha Davao an pamilya Alcantara ngan suok nga sangkay ngan tagasuporta ni Rodrigo Duterte. An presidente han Alcantara Group nga hi Tomas Alcantara ha presente ika-33 nga pinakariko nga Pilipino. Gintatantiya nga maabot ha \$300 milyon an iya kabug-usan nga karikuhan.

Umabot an pamilya Alcantara ha Mindanao dida han dekada 1950. Pinaagi han programa nga *resettlement* han gubyerno, ginlupot han ira amay nga hi Conrado an mga katunaan ngan konsesyon ha pagtotroso ha Sangani (dati nga parte han South Cotabato) ngan General Santos (dati nga distrito han Buayan ngan Dadiangas). Mas humiluag an ira propyedad han luputon nira an mga tuna nga sulundanon han mga Moro ngan B'laan. Nadamo liwat an ira negosyo han agawon ni Conrado an usa nga rantso ha Alabel ngan kompaniya han pagtotroso ha Davao del Norte.

Madagmit nga dumako an kari-

kuhan ni Alcantara ngan nagkamayda han mga propyedad ha Davao ngan iba pa nga mga lugar ha Mindanao. Tuig 1962, gintukod han pamilya an Alsons Development and Investment Corporation, ngan pinakasyahan nga developer han *real estate* ha Davao City.

Tigda nga humiluag an panlulupot ni Alcantara han tukuron niya an Iligan Cement Corporation dida han 1968. Nagpulos hiya ha mga makinarya nga panmanupaktura han semento tikang ha Japan nga kaparte han kabaraydan han nasud ha mga nahibang han World War 2.

Nagin suok nga sangkay ngan kroni han diktador nga hi Marcos an pamilya Alcantara. Ha proteksyon han Malakanyang, mas pa nga humiluag an Iligan Cement hadton dekada 1980 ha luyo han krisis ngan hugot nga kompetisyon han mga kumpanya ha semento. An dati nga Iligan Cement nagin Alsons Cement Corporation ngan presente nga kasosyo ni Ramon Ang ha Holcim Philippines.

Ginhatagan gihapon ni Marcos an Alsons Timber License Agreement (TLA) para ha yukut-yukot kaektarya nga konsesyon ha pagtotroso ha Davao del Norte. An nasering nga kompaniya nag-eksport han mga produkto nga kahoy ha China, US ngan pira nga nasud ha Europa. Hin mapatalsik an diktador hadton 1986 ngan nakalingkod ha poder hi Cory Aquino, nagin maimpluwensya nga membro han gabinete hini an hipag ni Conrado Alcantara nga hi Paul Dominguez.

Naparso an TLA han Alsons dida han 1989 pero ginbalyuan la ini han bag-o nga kontrata ilarum han programa nga Integrated Forest Management Agreement (IFMA) ni Aquino. Ginhatagan an kompaniya han porlomenos 45,000 kaektarya nga nalupgop ha haros bug-os nga Talaingod ngan nalupgop ha 19,000 kaektarya nga aneutral nga tuna han mga Ata-Manobo an pangangagaw han Alsons ha ira katunaan.

Gamit an katin nga IFMA, nagpahiluag pa an Alsons ha pagmimina ngan agribisnes kahuman makakuha han P350-milyon nga pautang tikang ha Asian Development Bank.

Namuhunan liwat an mga Alcantara ha Aquaculture hadton dekada 1980. An Alsons Aquaculture Corporation an pinakadako nga eksporter han presko nga bangus ngan mga produkto nga bangus ha nasud yana. Ini nga mga produkto igindedeliber ha US, Canada, Australia, UK, Japan, Singapore, Hongkong ngan Micronesia.

Madagmit liwat an pagpapahiluag han Alcantara Group ha mga negosyo hini ha enerhiya ngan kuryente ilarum han Electric Power Industry Reform Act han gubyerno. Mayda hini yana pito nga planta nga pan-enerhiya ha magkalain-lain nga lugar han nasud nga ginpapadala-gan han mga subsidyaryo hini. AB

Regalo nga kabangis ha mga magturutdo

Ha bulan han mga magturutdo, kabangis an iginreregalo han rehimen US-Duterte ha mga magturutdo ngan ira mga estudyante. Duha nga magturutdo an gin-atentaran nga patayon samtang upat an iligal nga gin-aresto.

Ha Bukidnon, ginpusil han mga ahente han rehimen atubangan han iya mga estudyante hi Zhaydee Cabanelez ngan iya asawa nga hi Ramil hadton aga han Oktubre 15 ha Dalit Elementary School ha Barangay Lubayan, Valencia. Nahianguman hi Cabanelez han mga samad ha dugan ngan tiil ngan kritikal an kondisyon. Nakalibre naman an iya asawa ngan iya mga estudyante.

Pareho nga kaapi an mag-asawa nga Cabanelez han Alliance of Concerned Teachers (ACT), organisasyon han mga magturutdo. Hadton pa han nakalabay nga tuig malisyoso nga igindadabi han Armed Forces of the Philippines (AFP) ha armado nga rebolusyunaryo nga kagiusan an grupo tungod ha pag-ato hini para ha katungod ha kadugangan nga sweldo ngan benepisyos.

Hadton Oktubre 10, iligal nga gin-aresto han mga elemento han 402nd IBde ngan pulisya an duha nga magturutdo nga kaapi han Rural Missionaries of the Philippines (RMP) ha barangay Limaha, Butuan City. Giniklala an mga biktima nga hira Melissa Comiso nangangasiwa

han programa han RMP ha literasiya ngan numerasiya para ha mga Lumad, ngan hi Nore Torregosa, bolunter nga magturutdo. Gin-akusaran an duha nga mga kaapi han BHB ngan ginpasakahan han hinimu-himo nga kaso nga *illegal possession of firearms and explosives*.

Ha Sultan Kudarat, gin-aresto han mga elemento han 37th IB ngan pulisya hi Gina Ciano, boluntir nga magturutdo han Center for Lumad Advocacy Networking Services ha Sangay Village, Calamansig hadton Oktubre 14. Gin-akusaran hiya nga upisyal han BHB nga kuno in ikatulo ha "pinakaginbibiling" nga kriminal ha prubinsya. Ginsalawdan hiya han patung-patong nga hinimu-himo nga kaso han pagpatay ngan pag-atentar nga pagpatay. Ha pareho nga adlaw, gin-aresto han mga ahente ha paniktik han AFP hi Digna Mateo, koordineytor han ACT ha Bulacan, atubangan han Our Lady of Fatima Parish ha Marilao, Bulacan. Usa kasamana antes hini, iginreport ni Mateo nga ginsundan hiya han nakamotorsiklo nga kalalakin-an ka-human mangampanya para ha usa nga unyon han ACT-Central Luzon. ^{AB}

Mga trabahador ha NKTI, nagdaug

GIN-ANUNSYO HADTON OKTUBRE 11 han asosasyon han mga trabahador ha panlawas ha National Kidney and Transplant Institute (NKTI) an ira mga kaudagan ha ira collective negotiating agreement (CNA) ha maneydsment han ospital.

Nainsister han mga trabahador an paghatag ha ira han mga benepisyos sugad han dugang nga pondong paluwagan (P5,000 kada trabahador), libre nga pagkaon, libre nga ospitalisasyon para ha pagpaopera ngan iba pa medikal nga benepisyos, ngan dugang nga pondo para ha mga magreretiro.

Ospital nga nag-eespesyalisa ha pagtambal han mga sakit ha bato an NKTI. Bisan kontrolado ini han estado, higtaas an baraydan dinhi tungod kay korporatisado an pagpapadalagan hini ngan an oryentasyon hini kumita. Kaapi han Alliance of Health Workers an asosasyon han mga empleyado hini (NKTI Employees Association). ^{AB}

55 nga eskoylahan han Lumad ginpasadhan

GINKUNDENAR HAN SAVE Our Schools (SOS) Network ngan mga estudyante ngan magturutdo han Salugpongan Ta Tanu Igkanogon Community Learning Center, Inc. an desisyon han Department of Education (DepEd)-Region 11 nga ipaserra an 55 ha ira mga eskoylahan ha Davao. Gin-insister han SOS nga waray basaranan an mga akusasyon ni Hermogenes Esperon, ikaduha nga sekretaryo han National Task Force to End Local Communist Armed Conflict, nga gin-gagamit kuno an mga eskoylahan para ha rekrutment han BHB.

Ha ira protesta hadton Oktubre 11 ha Freedom Park, Davao City, gintawag nira nga "tinuyaw" an ginbug-os nga *fact-finding team* han DepEd tungod kay waray man la ini bumisita ha mga eskoylahan.

An Salugpongan gintukod han mga lider-Talaingod Manobo hadton 2003 ngan iginparehistro ha DepEd hadton 2007. Naghatag ini han libre nga edukasyon ha mga Lumad ngan nabulig ha pagdepensa han ira anestral nga tuna ha kabukiran han Pantaron.

Kabangis ha Leyte

USA NGA KAAPI HAN National Union of Journalist of the Philippines an ginpusil ngan namatay han gindududahan nga mga ahente han estado hadton Oktubre 16 ha MacArthur, Leyte. Ginkilala an biktima nga hi Maureen Japzon, manunurat han Bulatlat ngan upisyal han Comelec ha nasering nga bungto. Kilalado hiya ha mga artikulo nga nagpasamwak han mga kaso han ekstrahudisyal nga panmatay nga ginkadadabihan han AFP ha Eastern Visayas ilarum ni Jovito Palparan.

Ha pareho nga adlaw, ginpusil ngan namatay liwat ha parehas nga bungto hi Renee Superior, konsehal ha Barangay Libungao, Cananga. ^{AB}

Krisis ha transportasyon, dunot nga ekonomiya

Hadton nakalabay nga semana, naglarab an kasina han mga residente han Metro Manila kahuman durungan nga pumalya an tulo nga sistema han tren nga ginsasakyan han milyun-milyon nga katawhan. Dumugang ini ha ura-ura kagrabe na nga trapik ha mayor nga mga kalsada ha nasyunal nga kapitolyo.

Atubangan hini, iginpipirit pa han rehimen Duterte nga waray nahitatabo nga krisis ha transportasyon. Ginpapagawas hini nga waray ini baratunon, ngan iginbabasol an grabe nga trapik ha naglabay nga mga rehimen.

Ginsung-an hini an kangalas han katawhan, labi pa nga ginbalita an pagpalit ni Duterte han marahalon nga edro para ha personal niya nga gamit ngan han mga upisyal han AFP. Klaro an panginahanglan para ha mas maupay nga sistema ha transportasyon labina para ha ordinaryo nga mga trabahador ngan empleyado nga adlaw-adlaw nga napeperwisyo dinhi.

Makatadungan an pag-insister nga magbiling an rehimen han mga dagmit nga mga solusyon ngan undangon an mga kontra-katawhan nga pitad nga labaw la nga nagpapakuri ha mga pasahero. Samtang tukma an pag-insister para ha dagmit nga mga solusyon, kinahanglan masabtan nga an krisis ha transportasyon, ha pinakabatakan nga lebel hini, repleksyon han dunot nga sistema nga pankatilingban ngan pan-ekonomiya, ngan ini hul-os la nga mareresolbar kun mahitatabo an radikal nga pagbabag-o han pankatilingban pinaagi han rebolusyunaryo nga pakig-away.

Dunot ngan natutunaw an Metro Manila

Diri la trapik an problema han mga residente han Metro Manila kundi sugad liwat an baha, kawaray han balay, tubig, maupay nga sistema han mga kanal ngan koleksyon han basura. Nagsusuruot, mahugaw an hangin ngan haros diri na makaginhawa an mga residente hini, labina ha mga komunidad han kablas nga nagkokomponer ha syudad. Ha yana, 13-15 milyon an populasyon han nasyunal nga kapital. Ginkikilala na an Maynila komo pinakamasuok nga syudad ha bug-os nga kalibutan.

Resulta ini nga kamutangan han masamok ngan waray maupay nga plano ha pagtutukod han mga mall, residensya, pabalay ngan iba pa nga real estate han dagko nga kumprador-burges iginduso han ispekulasyon ha real estate. Resulta liwat ini han pinili nga paghahatag han hin-o man nga nakalingkod ha estado-poder ha ira ginpapaboran nga komprador han pinakadagko nga kontrata ha kalsada, tulay ngan iba pa. Dugang pa dinhi an hiluagan nga pribatisasyon han mga serbisyo nga pankatilingban nga nagtatambak han US ngan Japan han sobra nga mga kotse ngan sarakyan. Waray pagpapalano ha nasyunal nga lebel agud dungan ngan balanse nga mapauswag an mga industriya ngan agrikultura ngan seguruhon an komprehsibo nga pagrayhak han ekonomiya.

Dako nga ihap han mga taga prubinsya an nasingadto ha nasyunal nga kapitolyo tungod ha hitaas nga disbalanse giutan han mga syudad ngan kabaryuhan. Ha yana, nakasentro la ha Metro Manila ngan ha kahiripig hini nga mga prubinsya an bulto han pagmamanupaktura ngan komersyo. Aada liwat hini nga mga lugar an bulto han mga trabaho.

Ginpapahimulsan han dagko nga negosyo an ura-ura kadamo nga waray trabaho ha Metro Manila agud pahimub-on ngan iraysang an inadlaw nga sweldo han mga trabahador. Ini an hinungdan kun kay ano nga ha maiha na nga panahon, waray ginhihimo an magkasurunod nga rehimen ha problema han sobra nga populasyon ha Metro Manila ngan kabakyang hini nga mga problema.

Ha nakalabay nga 30 katuig, bara-bara nga paglalalatag han mga imprastruktura an nagin solusyon ha trapik ha Metro Manila. Madag-

mit ini nga nasasagad, ngan ha kaurhian nanginginahanglan han dugang nga imprastruktura nga diri nag-iiha nasasagad gihapon an kapasidad.

Ha pagtikang, iginplastar an mga flyover ha EDSA. Ginsundan ini han pagtutukod han MRT ha kahilab-an han EDSA ngan ha LRT2 ha kahilab-an han Aurora Boulevard. Yana, wala tuo an iginduduso nga mga proyekto sugad han subway (sistema han tren ha ilarum han tuna), skyway (higlaban ngan higlapad nga flyover) ngan walkway ha EDSA, ngan usa nga haywey ha palibot han Metro Manila.

An nga kontrata dinhi iginhatag ha mga ginpapaburan nga komprador-burges han rehimen. Ini ngatanan, kaupod na an mga sistema han tren tikadto ha Bulacan ngan Cavite, puros mga proyekto nga hurak an kurapsyon, nakahigot ha magbug-at nga pautang ngan an prinsipal nga tuyo kumita. Mahihimo hini nga pahiluagon an daloy han trapik ha halipot nga panahon, pero diri mag-iiha, labaw la hini nga pagagrabihon an pagsisiksikay han Metro Manila.

Ha pagdaug han nasyunal-demokratiko nga rebolusyon, mapagdesisyon nga resolbahon han demokratiko nga guberno han katawhan an problema han pagkadunot ngan sobra nga siksikan ha mga syudad. Magkakamay ada han plano

"Transportasyon...", sundan ha paypay 10

Northeastern Syria, utro nga ginsalakay han Turkey

Utro nga naglarab an mapintas nga armado nga agway ha norte-sirangan han Syria (ginbansagan nga Rojava) hin salakayon ini han mga armado nga pwersa han Turkey hadton Oktubre 9. Ha ngaran han "Operation Peace Spring," usa nga kampanya nga kontra-terorismo kuno, waray wantas nga ginbombahan han Turkey an mga bungto ha tubtuban hini ngan han Syria nga gin-aadministrar han Kurdish Democratic Union Party (PYD). Nagresulta ini han piniritay nga pag-ebakwet han 300,000 nga residente nga Kurd.

Target han opensiba an Syrian Democratic Forces (SDF) an armado nga nagseserbe nga pwersa panseguridad han Rojava. Prinsipal ini nga ginkomponer han People's Protection Unit (kilalado komo YPG) nga armado nga pwersa nga pandepensa-ha-kalugaringon han mga Kurd. Gintukod han mga Kurd an naglulugaring nga guberno han Rojava dida han 2012 komo base nga teritoryo han ira pakig-away agud tukuron an estado nga Kurdistan ha mga rehiyon han tubtuban han Turkey, Syria, Iran ngan Iraq kun diin Kurd an mayoriya han mga residente.

Pagrarason han Turkey, "terorista" an SDF tungod kay alyado daw ini han Kurdistan Workers' Party o PKK. Maiha na nga nakikig-away para ha pagtukod han estado nga Kurdistan an PKK.

Plano ni Erdogan nga ipahimutang ha mga bungto han Rojava an 3.6 milyon nga nag-ebakwet nga Syrian nga ha presente naukoy ha Turkey. Kaparte an ini nga mga nag-ebakwet ha milyon-milyon nga Syrian nga napalayas ha nasud resulta han lima katuig nga gerra nga ginhimo ngan ginsulsulan han US. Agud mahimo ini, kinahanglan pala-

yason, kundi man lipulon ni Erdogan an mga Kurd ha Rojava agud maa-gaw an ira mga teritoryo. Kabakyang han Turkey ha pangangatake an Free Syrian Army, usa nga milisya nga gintukod, gin-armasan ngan ginpopondohan han US kontra ha nalingkod nga presidente han Syria nga hi Bashar Al-Assad. Sigon kan Erdogan, kontrolado na han Turkey an maabot ha 1,220 kilometro-kwadrado nga erya ha nasering nga teritoryo.

Relatibo nga mas maluya an kusog-arnas ngan mas guti an ihap han tropa han katawhan nga Kurd kumpara ha Turkey.

Nakipagsabot di pa la maiha an SDF ha guberno ni Assad agud kontrahon an atake han Turkey. Dati nga kaaway han SDF ini nga guberno tungod ha mga pagsalakay ha teritoryo nga Rojava tikang hadton 2012. Dida han Oktubre 14, nagtikang na nga magdeploy an Syria ngan mga alyado hini nga Russia han mga tropa ha rehiyon.

Palabas han US

Tuig 2015, nagkasarabot an US ngan mga Kurd ha ngaran han pagato ha ISIS. Hini nga kasarabutan, nagpakat han 1,000 nga tropa nga

Amerikano ha Rojava. Sugadpaman, an ungod nga estratehiko nga tuyo han US amo an pabagsakon an guberno nga Assad ha Syria.

Igindeklara nga "naperdi" na an ISIS dida han 2017, kahuman pulbuson han Russia an mga base han terorista nga grupo ha Iraq ngan Syria. Tungod hini, nawarayan han katadungan an presensya han US ha Rojava. Pag-abot han Disyembre 2018, gin-anunsyo ni Trump nga ig-aatras an 1,000 nga tropa hini ha Rojava, nga iginkonsidera han iba nga pagkarawat han pagkaperdi ha tuyo hini nga sakupon an Syria. Hini nga Oktubre 6, diretso na nga igin-atras an nahibibilin nga mga tropa ha erya, kahuman makipagsabot kan Erdogan. Pira ka adlaw kahuman hini, ginsalakay han Turkey an Rojava.

Nagin mapintas ngan hiluag an pagkunderan ha kunohay pag-abandona ni Trump ha "alyado" hini nga Kurd. Tungod hini, kunohay nagpataw han sangksyon ha ekonomiya an US ha Turkey. Pero dayon liwat ini nga ginbawi ni Trump kabalyo han pag-abuyon han Turkey ha 120-oras nga ukoy-bubto. Gingagamit han Turkey ini nga higayon agud paatrason an mga Kurd ha madig-on nga base hini ha tubtuban han duha nga nasud.

Ha sumunod nga mga adlaw, lumandaw an pakikigsabot han US ha Turkey ngan Russia, ngan han Russia ngan Syria kasumpay ha bahinay nira ha mga teritoryo han Kurd. Gumawas nga umabuyon an

"Northeastern...", "sundan ha paypay 11

"Transportasyon...", "tikang ha paypay 9

agud kab-uton an balansyado nga pag-uswag han industriya ngan agrikultura. Magkakamay-ada han programa para ha trabaho ha ngatanan nga parte han nasud agud aghaton an mga residente han mga syudad nga bumalik ha mga prubinsya. Ipaplastar an mga pabrika agud saluhon an sobra nga kusog-pagtrabaho han kabaryuhan. Pahihitas-on an sweldo han mga traba-

hador ngan kita han mga parag-uma.

Ilarum gud la han demokratiko nga guberno han katawhan ngan sentralisado nga pagpapalano makakab-ot an balansyado nga pag-uswag ha ekonomiya, ngan durot hini, an mas maayos nga distribusyon han populasyon ha bug-os nga nasud. Hahatagan han pagtagad han demokratiko nga guberno an pag-

latag han mga panmasa nga transportasyon, ngaduha para ha higlaba ngan haglipot nga biyahe. Pinaagi la hini mareresolbar an problema han pagsisiksikay ha Metro Manila ngan iba pa nga syudad, ngan ha sugad mareresolba an grabeng trapik ngan iba pa nga problema han pagkadunot han mga syudad.

AB

Neoliberal nga palisiya, gin-aatuhan ha Ecuador

NAGLANSAR HAN WELGANG bayan an gatus-gatos kayukot nga katawhan han Ecuador tikang Oktubre 3-13 ha kapitolyo han Quinto agud ipahayag an ira pagtipa ha Paquetazo Packages o serye han mga neoliberal nga reporma nga iginpatuman han rehimen Pres. Lenin Moreno. Iginpatuman ini kabalyo han pautang nga \$4.2 bilyon tikang ha International Monetary Fund (IMF) dida han Pebrero.

Kaupod han mga kundisyon nga iginpataw hini an pag-iiban han gastos para ha mga serbisyo sosyal, hiluagan nga panaggal han mga empleyado, ngan panaggal han mga subsidyo. Nagresulta an ini nga mga palisiya ha madagmit nga paggrave han krisis ha ekonomiya ngan pulitika han nasud.

Pinakagrabe ha mga palisiya nga neoliberal an panananggal ha \$1.3 bilyon subsidyo para ha gasolina ngan *diesel* nga nagresulta ha pagdoble han presyo han nasering nga mga produkto, ngan pagsirit han presyo han tanan nga batakan

nga papliton. Dugang nga pakuri an dugang nga buhis nga iginpataw ni Mareno ha ordinaryo nga mga katawhan. Agud makaengganyar han langyaw nga mamruhanan, ginpaluros naman niya an buhis ha mga korporasyon ngan taripa ha mga produkto nga agrikultural ngan industriyal. Gin-ibanan liwat ni Mareno an sweldo han mga trabahador ngan ginhikawan hira han mga batakan nga katungod ha pagtrabaho sugad han kompensasyon para ha mga gintatangal ha serbisyo.

Katuyuanan hini nga mga reporma nga bungkagon an kapas han

mga Ecuador nga tumindog ha kalugaringon hini nga tiil ngan gapuson ini ha bagakolonyal nga dominasyon han imperyalismo nga US.

Kadungan han welgang bayan, ginsuspendir ni Moreno an katungod nga mag-organisa, mag-assemblya ngan magprotesta ha sakob han 60 kaadlaw agud puypuyon an pag-ato han mga Ecuadorian. Gin-gamit niya an militar ngan pulisya agud mabangis nga bungkagon an mga protesta. Nagresulta ini ha pagkamatay han diri mamenos ha walo nga sibilyan, samtang 800 naman an gin-aresto ngan yukut-yukot an nasamaran.

Dida han Oktubre 14, naduso hi Moreno nga temporaryo nga ig-atras an mga palisiya ha IMF tungod ha mapintas nga pagtipa dinhi. **AB**

"Northeastern...", tikang ha *paypay 10*

US ngan Russia nga okuparan han Turkey an target hini nga mga teritoryo han Kurd ha tubtuban hini. An nahibibilin nga parte han Rojava ngan bug-os nga North Syria nga hadto anay okupado han ISIS utro na nga igpapailarum ha guberno ni Assad. Ha butnga hini nga mga kasarabutan, waray mahisasalin ha katawhan nga Kurd.

Gin-aaragawan nga mga rekurso

Gin-iinteresanan han Turkey an Syria ngan mga imperyalista nga nasud an Rojava tungod ha reserba nga lana, rekurso nga tubig ngan matambok nga katunaan hini. Antes magdeklara han awtonomiya haros duhakatulo han produksyon han lana han Syria (251,000 ha 387,000 bariles/adlaw) tikang ha mga planta han Rojava. Hin bumulag ini ha Syria, nakapagprodyus ini ha abe-reyds han 15,000 bariles/adlaw nga

gin-gagamit agud magsuplay han kuryente ha rehiyon ngan nagseserbe nga prinsipal nga eksport hini ha Syria.

Natagos liwat dinhi an salog han Euphrates nga pinakahilaba nga salog ha Western Asia. Ini an prinsipal nga ginkukuhaan han suplay han tubig nga inumon ngan gin-gagamit para ha irigasyon ha Rojava. Mayda liwat mga mayor nga dam ngan istakan han tubig dinhi nga poyde gamiton agud magsuplay han kuryente. Ha presente, an tubig duha kabeses nga mas mahal itanding ha lana ha Rojava tungod ha kakulangan han suplay hini.

Dako liwat an potensyal han Rojava ha natad han agrikultura. Antes an deklarasyon han awtonomiya, iginkunsidera ini nga "food basket" o nangunguna nga ginkukuhaan han pagkaon han Syria. Dinhi nagtikang an 43% ha kabug-usan nga produksyon hini han mga tipasi sugad han trigo ngan humay nga prinsipal nga konsumo han mga Syrian. Dinhi liwat nagtikang an 80% ha kabug-usan nga produksyon han gapas nga kasagaran gin-gagamit ha paghimo han dugnit. **AB**

Martsa kontra ha climate change

Nasamwak yana ha bug-os nga kalibutan an mga paggios kontra ha mga palisiya ngan kompaniya nga naghihibang ha kinaiyahan ngan naghihimo han mga pagbabag-o ha klima. Hadton 2018, gintikangan an mga paggios kada Biyernes ilarum han kampanya nga # Fridays For Future (o biyernes para ha kabuwason). Landaw hini nga mga protesta an presensya han mga bata ngan kabatan-unan, labi na han mga estudyante.

Pinakadako an nagin mga protesta hadton Septyembre 20 tubtub Septyembre 27 hini nga tuig. Gintantiya nga maabot ha unom kamilyon nga kabatan-unan ha bug-os nga kalibutan an nagpartisipar ha magkalain-lain nga porma han paggios. Masobra usa kamilyon an nagmartsa ha Italy. Nagkamayda liwat mga paggios ha New Zealand, Netherlands ngan Spain. Nakighiusa gihapon an mga nasud Indonesia, South Korea, Taiwan ngan iba pa. An mga paggios kadungan ha panawagan ni Greta Thunberd, usa nga 16 anyos nga estudyante nga taga-Sweden, nga nag-usahan nga nagprotesta kontra ha iya gubyerno hadton 2018.

Ha United Kingdom, nagtikang an Extinction Rebellion, usa nga dimabangis nga kampanya han pag-supak ha gubyerno dida han Oktubre 7. Komo baton, 1,500 nga rallyista an gin-aresto ha London, ngan 92 ha ira an ginkasuhan han magkalain-lain nga pagtalapas ha balaud. May liwat sugad nga mga paggios ha magkalain-lain nga parte han kalibutan.

Ha Pilipinas, nagmartsa an 600 nga kabatan-unan ngan estudyante ha UP Diliman hadton Septyembre

20. Nagbug-os hira han dako nga drowing han kalibutan komo simbolo nga an kabataan an mag-iiredar ha pagkahibang hini. Pinangunahan an martsa han Youth Advocates for Climate Action Philippines, Agham Youth at Kalikasan People's Network for the Environment.

Ano an *climate change*?

An *climate change* o pagbabag-o han klima an nagtitikadagmit nga paghitaas han temperatura han kalibutan. Kaupod hini nga mga pagbabag-o an paghitaas han lebel han tubig-dagat, agsub han tigda ngan grabe nga pagbabag-o han panahon, mas mapaso nga temperatura ngan mas makusog nga pagbuhos han uran. Naghihtsura ini ha mga bagyo, pagparik han tuna, baha, katsirak ngan iba pa.

Maaapektuhan hini nga mga pagbabag-o an mga tanom, hayop ngan mismo mga tawo. Dako nga parte han mga urukyan han mga hayop nawawara na tungod ha pagkasunog o pagkahibang.

Sigon ha Global Climate Index, nagkamay-ada na han 11,500 nga grabe nga pagbabag-o han panahon giutan ha 1998 ngan 2017 kun diin 526,000 katawo an namatay. Ginhi-

bang hini an mga umhanan, produkto ngan pananag-iya nga nagkakantidad han \$3.4 trilyon.

Ikalima an Pilipinas ha pinakabulnerable ha pagbabag-o han klima ha bug-os nga kalibutan. Ha Pilipinas, nagkaada han 307 nga sugad nga mga pagbabag-o han panahon, kaurugan dagko nga bagyo, tikang 1998 tubtub 2017. Naabot ha \$3 bilyon an nahibang hini nga mga bagyo. Pinakadako dinhi an mga bagyo nga Yolanda (pankalibutan nga ngaran: Haiyan, 2013), bagyo nga Pablo (Bopha 2012), ngan bagyo nga Ondoy (Ketsana, 2009.) Resulta han pinakaatrasado han lokal nga ekonomiya, nalaum an pagkaon ngan iba pa nga panginahanglan han katawhan ha mga rekurso nga dagmit tamaan ngan hibangon han nasering nga mga kalamidad.

Ha report nga iginpagawas han Climate Accountability Institute hini nga Oktubre, gin-ngaranan an 20 nga kompaniya nga prinsipal nga hinungdan han *climate change*. Kadaman hini mga kompaniya ha enerhiya nga nagpapagawas han *carbon dioxide* ngan *methane*. Nangunguna ha listahan an Chevron, ExxonMobile ngan Shell. Kaupod gihapon ha listahan an Saudi Aramco ngan PetroChina, mga kompaniya nga pananag-iya han mga gubyerno. Gintantiya nga aada ha 35% o 480 kabilyon tonelada an iginpagawas hini tikang pa han 1965. An *carbon dioxide* (prinsipal ha aso han mga pabrika ngan sarakyan) ngan *methane* an nangunguna nga mga elemento nga naghihibang ha atmospera.

Ha kasaysayan, an US an numero uno ha mga nasud nga pinakadako nga pagpapagawas han *carbon dioxide* ha ere (17% han tanan han mga *carbon dioxide emission*), sigon ha Union of Concerned Scientists. Nasapawan na la ini han China dida han 2011. Hadton 2016, kaupod an US ngan China ha pinakamapanhibang ha kinaiyahan nga kapitalista nga mga nasud sugad han India, Russia, Japan ngan Germany. AB

